

Gezonde klauwen begint met een plan

Door de klauwaandoeningen die op uw bedrijf voorkomen te registreren, kunt u samen met uw dierenarts een plan van aanpak maken om de klauwgezondheid gestructureerd te verbeteren.

AUKJE GEURTSSEN, dierenarts

Om gestructureerd de klauwgezondheid van koeien te verbeteren, is het van belang om te weten welke aandoeningen er spelen op het melkveebedrijf. Voor een juiste aanpak wordt er onderscheid gemaakt tussen twee verschillende typen klauwaandoeningen: infectieuze aandoeningen en niet-infectieuze aandoeningen.

Infectieuze klauwaandoeningen hebben als oorzaak een infectie van de huid rondom/tussen de klauw; het gaat dus niet om de klauw zelf. Voorbeelden hiervan zijn de ziekte van Mortellaro, stinkpoot en tussenklauwontsteking. Zoals met de meeste infectieuze oorzaken, is het de balans tussen de infectiedruk enerzijds en de weerstand (van de huid) anderzijds die bepaalt of en in welke mate de klauwaandoening tot uiting komt bij de koe. Het aanpakken van infectieuze klauwaandoeningen is dan ook gericht op het verhogen van de (huid) weerstand aan de ene kant en het verlagen van de infectiedruk in de stal aan de andere kant.

Een goede hygiëne in de stal en bijvoorbeeld regelmatig gebruik van voetbaden verlaagt de infectiedruk. Een hoge dieergezondheidsstatus, een uitgebalanceerd rantsoen en het beperken van stress zorgt voor een goede weerstand van de huid. Niet-infectieuze klauwaandoeningen zijn aandoeningen van het hoorn van de klauw. Bijvoorbeeld wittelijndefecten, zoolzweren en zoolbloedingen. Deze aandoeningen hangen sterk met elkaar samen en worden samengevat als CHD: *claw horn disruption*. In tegenstelling tot de infectieuze oorzaken, ligt de oorzaak hier vaak in de belas-

ting en kwaliteit van de klauwen. Te lang staan, obstakels in de stal en scherpe draaipunten in de looproute van de koe kunnen bijvoorbeeld zorgen voor overbelasting van de klauwen. Een verminderde kwaliteit van de klauwen kan veroorzaakt worden door tekorten aan bepaalde vitaminen, mineralen en spoorelementen. Ook hebben grote rantsoenschommelingen of subklinische pensverzuring een negatief effect op de klauwen.

Klauwproblemen moeten altijd breed aangepakt worden met meerdere maatregelen en het doel is om zo snel mogelijk aan de preventieve kant te komen in plaats van aan de curatieve kant.

Preventief bekappen, bijvoorbeeld voor droogzetten en rond 100 dagen lactatie, geeft de kans om aandoeningen in een mild stadium al aan te pakken. Registreer hierbij welke aandoeningen voorkomen. Dit maakt dat er samen met de dierenarts een goed plan van aanpak kan worden gemaakt.

Koeien met een aandoening aan de klauwen lopen overigens niet altijd kreupel. Koeien die (nog) niet kreupel zijn kunnen wel een klauwaandoening hebben. Meer dan de helft van de aandoeningen zijn niet zichtbaar in het beginstadium. Hierdoor worden problemen met klauwgezondheid vaak in een later stadium zichtbaar op een bedrijf, maar presteren de dieren in de tussentijd wel suboptimaal.

Meer risico rond afkalven

Er zijn periodes waarin een koe meer risico loopt op een klauwaandoening. Bijvoorbeeld in de transitieperiode, waarin veel

Op tijd bekappen voorkomt veel problemen.

FOTO: AUKJE GEURTSSEN

veranderingen plaatsvinden. Koeien worden vaak meerdere keren verplaatst, ze kalven af en er zijn rantsoenwisselingen. Tijdens het afkalvingsproces verslappen de banden van het bekken zodat het kalf gemakkelijk geboren kan worden. Maar niet alleen in het bekken verslappen de banden, ook de banden van de klauw verslappen rondom afkalven. Hierdoor zakt het klauwbeen, het botje in de klauw, en wordt het klauwbeen mobieler. Dit geeft meer risico op druk van dit klauwbeen op de zool van de klauw rondom afkalven waardoor gemakkelijker zoolbloedingen kunnen optreden.

Negatieve energiebalans

Na afkalven komt elke koe in een negatieve energiebalans, waarbij lichaamsvet wordt afgebroken. Onder het klauwbeen zit een

vetkussen. Dat functioneert als een schokdemper tussen het klauwbeen en de zool van de klauw. Bij koeien in een negatieve energiebalans wordt dit vetkussen dunner, waardoor de schokdemping vermindert. Daar komt nog bij dat tijdens de transitie altijd sprake is van een dip in de algemene weerstand van de koe. Een goede transitieperiode kan veel problemen met klauwgezondheid voorkomen.

Piek in de herfst

Elke herfst is er een piek in het aantal klauwaandoeningen. Koeien hebben vaak een periode van hittestress gehad waardoor ze langer staan en er meer belasting komt op de klauwen. Ook vreten ze minder tijdens hitte.

Biotine is belangrijk voor de kwaliteit en de hechting van de hoorncellen in de klauw.

Bij een goed functionerende pens wordt deze B-vitamine zelf gemaakt door de koe in de pens. Tijdens warme periodes kan de voeropname en penswerking onder druk komen te staan, waardoor ook de aanmaak van biotine vermindert. Door een verminderde voeropname is ook de opname van essentiële vitaminen, mineralen en spoorelementen lager.

De effecten van langer staan, minder vreten en herkauwen zijn niet direct zichtbaar op de klauwen, maar zorgen in het najaar wel voor meer klauwproblemen.

Ook is het in de herfst vaak regenachtig en dus vochtig in de stallen. Hierdoor kunnen ziekteverwekkers zich goed vermenigvuldigen en is er een hoger risico op het ontstaan van infectieuze aandoeningen.

Tips

- Bij problemen: laat het gehele koppel bekappen en registreer welke aandoeningen voorkomen op uw bedrijf.
- Maak een plan van aanpak op basis van de aandoeningen in overleg met uw dierenarts.
- Bekap preventief, bijvoorbeeld bij het droogzetten en rond 100 dagen in lactatie.
- Loop zelf de route, inclusief de kavelpaden, waar de koeien dagelijks lopen en kijk of er obstakels zijn of scherpe bochten.
- Plaats rubber op plekken waar koeien scherp moeten draaien.
- Zorg voor een optimale dekking van vitaminen, mineralen en spoorelementen.
- Voorkom grote rantsoenwisselingen.
- Voorkom pensverzuring.
- Zorg voor een optimale transitie.
- Onderneem actie bij hittestress.
- Gebruik stieren met een goede klauwgezondheid.